

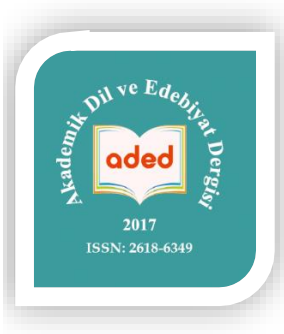
PAPER DETAILS

TITLE: Azerbaycan Türkçesinde "da" Bağlacının Çesitli Anlamsal İşlevleri

AUTHORS: Sultan SENÖDEYICI

PAGES: 1507-1518

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2753037>

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Journal of Academic Language and Literature

(Cilt/Volume: 6, Sayı/Issue: 4, Aralık/December 2022)

Sultan ŞENÖDEYİCİ

Dr., Araştırmacı
sultansenodeyici@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1938-9621>

Azerbaycan Türkçesinde “da” Bağlacının Çeşitli Anlamsal İşlevleri

*Various Semantic Functions of “da” Conjunction in
Azerbaijani Turkish*

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 05.11.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 14.12.2022

Yayın Tarihi/Published: 30.12.2022

Atıf/Citation

Şenödeyici, S. (2022). Azerbaycan Türkçesinde “da” Bağlacının Çeşitli Anlamsal İşlevleri. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 6 (4), 1507-1518. <https://doi.org/10.34083/akaded.1199846>

Şenödeyici, S. (2022). Various Semantic Functions of “da” Conjunction in Azerbaijani Turkish. *Journal of Academic Language and Literature*, 6 (4), 1507-1518. <https://doi.org/10.34083/akaded.1199846>

Bu makale iThenticate programıyla taranmıştır.
This article was checked by iThenticate.

*Bu çalışma, [Creative Commons Atıf 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.

Özet

Türkçede bağlaç, sözcük türleri arasında tek başına bir anlamı olmayan; sözcükler, sözcük grupları ve cümleler arasında anlamsal ilişkiler kuran öge olarak tanımlanır. Bağlaçlar, dil unsurları arasında biçimsel açıdan bağlantı kurdukları gibi anlamsal ilgiler de kurabilmektedirler. Bu kadar kullanım yoğunluğu ve çeşitliliğine sahip olan sözcük türünün anlamsal işlevlerine yönelik çalışmalar da farklı bakış açılarına göre şekillenmektedir. Çalışmada, Azerbaycan Türkçesinde “dA” bağlacının işlevleri, Azerbaycan Türkçesi ile yazılmış metinlerden derlenen örnekler üzerinden ele alınmıştır. Örnekler, Elçin’in (Elçin, 2005) “Seçilmiş Eserleri I “Hekayələr” adlı eserinden derlenmiştir. Alıntılar yapıldığı hikâyelerin başlıkları kısaltmalarla verilmiş ve sayfa numaraları belirtilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucu “dA” bağlacının bağlam içi işlevleri; çelişki bildirme işlevi, olumluluğu olumsuzlaştırma işlevi, olumsuzluğu olumluluğa çevirme işlevi, durumların eşitlenmesi işlevi, sebep-sonuç işlevi, karşılaştırma işlevi, destekleme işlevi, benzer bir duruma dayanak oluşturma işlevi, ekleme işlevi, bir durumu diğer bir duruma ekleme / ilişkilendirme işlevi, pekiştirme işlevi, aynı anda olma işlevi, aynı eylemi birlikte yapma şeklinde on üç ana başlık altında sınıflandırılmıştır. Bu sonuçlar “dA” bağlacının söz dizimsel işlevin yanı sıra semantik işlevle de metinlerde yer aldığının açık bir göstergesidir. Bağlaçla ilgili elde edilen işlevler, yapılacak yeni çalışmalara da zemin hazırlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Azerbaycan Türkçesi, Bağlaç, Anlam, İşlev.

Abstract

Conjunction in Turkish, which does not have a meaning by itself among the word types; It is defined as the element that establishes semantic relations between words, phrases and sentences. Conjunctions are able to establish semantic interests as well as to establish formal connections between language elements decisively. Studies on the semantic functions of the word type, which has such a density and variety of usage, are also shaped according to different perspectives. In this study, the functions of the conjunction “dA” in Azerbaijani Turkish are discussed through examples compiled from texts written in Azerbaijani Turkish. The examples are compiled from Elçin’s (Elçin, 2005) “Selected Works I” “Hekayələr”. The titles of the stories from which the quotations are made are given with abbreviations and the page numbers are indicated. As a result of the evaluations, the in-context functions of the conjunction “dA”; function of reporting contradiction, function of negation of positivity, function of turning negativity into positivity, function of equalization of situations, function of cause and effect, function of comparison, function of supporting, function of establishing a basis for a similar situation, function of adding, function of adding / relating one situation to another, function of reinforcement It is classified under thirteen main headings as being at the same time, doing the same action together. These results are a clear indication that the conjunction “dA” is included in texts with a semantic function as well as a syntactic function. As a result of the data obtained about the conjunction, it will also prepare the ground for new studies in terms of classification of function.

Keywords: Azerbaijani Turkish, Conjunction, Meaning, Function.

Giriş

Türkçede sözcük türleri arasında kendi başlarına herhangi bir anlamı bulunmayan; fakat sözcükler, sözcük grupları ve cümleler arasında anlamsal ilişkiler kuran ögeler bulunur. Bu ögelere “bağlaç” adı verilir. Bağlaçlar, eş görevli kelimeleri veya önermeleri, sözcük öbeklerini, cümleleri ve cümle ögelerini birbirine çeşitli anlam ve görev ilişkileri kurarak bağlayan sözcüklerdir” (Türk Dil Kurumu, t.y.; Hengirmen, 1999, s. 26; Axundov, 2006, s. 204). Böylesine kullanım yoğunluğu ve çeşitliliğe sahip olan sözcük türünün anlamsal işlevlerine yönelik çalışmalar da farklı bakış açılarına göre şekillenmektedir. Çalışmada “dA” bağlacının Azerbaycan Türkçesindeki işlevleri açıklanacaktır.

Türkiye Türkçesinde bağlaçların sınıflandırılmasında ve onların hangi sözcük türü başlığı altında alınması gerektiği konusunda farklı bakış açıları bulunmaktadır. Bu durum, bağlaçların farklı isimler almasında da etkili olmuştur. Araştırmacıların bir kısmı bağlaçları “edat” başlığı altında “bağlama edatı” olarak adlandırmaktadır (bk. Gülensoy, 2000, s. 425; Ergin, 2019, s. 477; Hacıeminoğlu, 1992, s. 112; Delice, 2012, s. 33). Bazı araştırmacılar ise, bağlaçları edatlardan bağımsız olarak ele almaktadır (bk. Bilgegil, 1982, s. 227; Ediskun, 1993, s. 302; Vardar, 2002, s. 31; Banguoğlu, 2000, s. 390; Korkmaz, 2004, s. 118; Aksan, 1983, s.145). Banguoğlu, farklı olarak bağlaçlar için “bağlam” terimini tercih etmiştir. Gülsevin, bağlaçlarla ilgili daha ayrıntılı bir açıklamayla “eş görevli kelimeleri, önermeleri, kelime öbeklerini veya hem aynı türden hem de ayrı işlevli cümleleri, bazen de paragrafları bağlayarak aralarında çeşitli yönlerden anlam ilgileri kuran; kelimeler ve cümleler arasındaki her türlü ilgi ve bağları işaretlemek için kullanılan, yüklendikleri işlevleri ile bağlandıkları sözler arasında türlü anlam ilişkileri kuran gramer ögeleri, görevli kelimeler ve dil araçlarıdır” şeklinde bir tanımlama yapmıştır (Gülsevin, 2021, s. 3).

Türkiye Türkçesinde bağlaçlar üzerine yazılmış lisansüstü tezler (bk. Akın, 2004; Yavuz, 2010; Ceylan, 2005) ile Üstünova’nın (2006) “Ama’ nın işlevleri” ve Karaşin’in (2008) “Bağlaç görevinde kullanılan ya’nın anlamsal işlevleri” Atabey’in (2007) “Cümle bağlayıcıları ve Türkiye Türkçesindeki kullanımları” adlı makaleleri mevcuttur.

Çalışmanın konusu olan “dA” bağlacı ile ilgili daha önce Türkiye Türkçesinde çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Mehmet Çelik “dA’nın İşlevleri” adlı makalesinde, dA biçimbiriminin adı geçen işlevlerini söylem içinde inceleyerek, dilbilgisi açısından anlamsal öbeklendirmeyi göstermiştir. Bunun yanı sıra, cümle düşümleriyle ortaya çıkan dA kullanımlarına bir açıklama getirmeye çalışmıştır. Değerlendirmeler ve incelemelerde Türkçe ifadelerin İngilizce olası karşılıklarına da göndermeler yapmıştır (Çelik, 1999, s. 25).

Ahmet Şefik Şenlik “Türkiye Türkçesinde Cümle Bağlacı Olarak Kullanılan “Ve” Ve “Da” Hakkında Bazı Mülâhazalar” adlı makalesinde, Türkiye Türkçesinde yaygın olarak kullanılan ve diğer vazifelerinin yanı sıra cümle bağlacı işlevi de gören iki edat, ve ile dA üzerinde durmuştur. Bu bağlaçların hangi türden cümleleri bağladığını, bazı farklı metin türlerinde nasıl bir işlevi arz ettiğini, taşıdıkları anlamların, ne çeşit imkânlarla sahip ve ne çeşit sınırlamalara tabi olduğunu açıklamıştır (Şenlik, 2016, s. 112).

Azerbaycan Türkçesinde Bağlaç ve “dA” Bağlacının İşlevsel Sınıflandırılması

Azerbaycan Türkçesinde bağlaçlar, “bağlayıcı” olarak adlandırılmıştır. Zezenfer Kazimov bağlacı, “cümlelerin öğeleri ve metin bileşenleri arasında ilişki yaratan yardımcı sözlere bağlayıcı denir” şeklinde tanımlamıştır. (Kazimov, 2010, s. 351). Yusuf Seyidov, bağlacın bir sözcüğü veya birleşik bir cümlelerin parçalarını birbirine bağlanmak için kullanıldığını ifade etmiştir. (Seyidov, 2014, s. 224).

Kazimov, “dA” bağlacını söz dizimsel işlevine göre; tabesizlik (sıralama) bağlayıcıları başlığı altında birleştirmə (birleştirme) bağlayıcıları olarak ele almıştır. Birleştirme bağlaçlarının hem aynı öğeleri hem de tabesiz (sıralama) birleşik cümlede zaman, tutarlılık bazen de sebep-sonuç bildiren cümlelerin birleşenlerini ilişkilendirdiğini ifade etmiştir (Kazimov, 2010 s. 357-358).

Seyidov, bağlaçları söz dizimsel işlevine göre; tabesizlik (sıralama) bağlaçları ve tabelilik (birleştirme) bağlaçları olarak ikiye ayırıp “dA” bağlacını tabesizlik (sıralama) bağlaçları başlığı altında iştirak bağlaçları olarak ele almıştır (Seyidov, 2014, s. 224). Tanrıverdi, “dA” bağlacını tabesizlik (sıralama) bağlaçları içerisinde birleştirme/bitirme bildiren bağlaçlar başlığı altında iştirak bildiren bağlaç olarak açıklamıştır (Tanrıverdi, 2012, s. 344).

Azerbaycan Türkçesinde “dA” bağlacı, birleştirme bağlacı başlığı altında iştirak bildiren bağlaç olarak ele alınmıştır. Çalışmadaki amacımız, “dA” bağlacının iştirak işlevi dışında hangi işlevleri belirttiğini tespit etmektir.

Azerbaycan Türkçesinde “dA” bağlacının İşlevleri

Bağlaçlar, genel anlamda her ne kadar dil unsurları arasında biçimsel açıdan bağlantı kuran unsurlar olarak gözükseler de anlamsal ilgiler de kurabilmektedirler. Ergin, bağlaçların kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri sadece biçimsel yönden değil; anlamsal yönden de birbirlerine bağladığının altını çizer (Ergin, 2019, s. 477).

Çalışmada “dA” bağlacının işlevleri, Azerbaycan Türkçesi ile yazılmış metinlerden derlenen örnekler üzerinden ele alınmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucu “dA”

bağlacının bağlam içi işlevleri; çelişki bildirme işlevi, olumluluğu olumsuzlaştırma işlevi, olumsuzluğu olumluluğa çevirme işlevi, durumların eşitlenmesi işlevi, sebep-sonuç işlevi, karşılaştırma işlevi, destekleme işlevi, benzer bir duruma dayanak oluşturma işlevi, ekleme işlevi, bir durumu diğer bir duruma ekleme / ilişkilendirme işlevi, pekiştirme işlevi, aynı anda olma işlevi, aynı eylemi birlikte yapma şeklinde on üç ana başlık altında sıralanmıştır. Örnekler, Elçin'in (Elçin, 2005) “Seçilmiş Eserleri I “Hekayələr” adlı eserinden derlenmiştir. Alıntıların yapıldığı hikâyelerin başlıkları kısaltmalarla verilmiş ve sayfa numaraları belirtilmiştir. Alıntılar, Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine tarafımızca aktarılmıştır.

Çelişki bildirme işlevi:

Kişinin uykuda olması ve ses işitmesi tereddüt bildirmektedir.

[Allahverdi yuxuda da olsa, bilirdi ki, indilərdə bu sesi eşidəcək...]

Allahverdi yuxuda da olsa, bilirdi ki, indilərdə bu sesi eşidəcək və qorxurdu... (GNM/77).

(Allahverdi uykuda da olsa biliyordu ki bugünlerde bu sesi duyacak ve korkuyordu...).

Olumluluğu olumsuzlaştırma işlevi:

Neticesi olumlu gibi görünen bir olay ya da durumun aslında tam tersine, olumsuz surette bulunduğunu ifade etmektedir.

[... tanışaq da, şəxsən tanış deyilik]

– Biz bir-birimizi tanışaq da, şəxsən tanış deyilik (QPL/20).

(Birbirimizi uzaktan tanışak [da] şahsen tanışmıyoruz).

Kişilerin birbirlerini uzaktan tanınması ilk durumda olumluyken şahsen tanımamaları olumsuz bir durumdur.

Olumsuzluğu olumluluğa çevirme işlevi:

Olumsuz gibi görünen bir olay ya da durumun olumlu tarafına dikkat çekmek için kullanılır.

[...günün istisi dama şığısa da, hərdən ağcaqanadlar hücum çəksə də, gecə damda yatmaq... bu əzab-əziyyətli dünyanın gözəl işlərindən biri idi]

... sübh tezdən günün istisi dama şığısa da, hərdən ağcaqanadlar hücum çəksə də, gecə damda yatmaq, o divarsız ...Əliqulu üçün bu əzab-əziyyətli dünyanın gözəl işlərindən biri idi (GD/312).

(...sabah erkenden günün sıcağı çatıyı aydınlatsa [da] bazen sivrisinekler hücum etse [de] gece çatıda yatmaq o duvarsız... Alikulu için bu azaplı, eziyetli dünyanın güzel işlerinden biriydi).

Durumların eşitlenmesi işlevi:

İki olay ya da durumun birbirine denk olduğunu vurgulamak için kullanılır.

[...dənizin sakitliyi də öz sakitliyində qalırdı...]

... Baladadaş elə ehmalıca üzürdü ki, dənizin sakitliyi də öz sakitliyində qalırdı, səssizliyi də öz səssizliyində (BIM/85).

(... Baladadaş o kadar sakin yüzüyordu ki, denizin durgunluğu [da] kendi durgunluğunda kalıyordu, sessizliği [de] sessizliğinde).

Baladadaş'ın sakinliyi ile denizin durgunluğu eşitlenmiştir.

Sebep-sonuç işlevi:

Bu bağlaç bazen iki olay ya da durum arasında sebep-sonuç ilişkisi kurar.

[Lyudmila mənalı-mənalı Marusyaya baxdı və Marusya Nikiforova da bir balaca qızardı...]

Lyudmila mənalı-mənalı Marusyaya baxdı və Marusya Nikiforova da bir balaca qızardı, sonra gülümsədi...(ŞDG/135).

(Lyudmila, Marusya'ya anlamlı anlamlı baktı ve Marusya Nikiforova [da] biraz kızardı, sonra gülümsədi...).

Karşılaştırma işlevi:

İki unsur arasında karşılaştırma yapılırken, unsurlar arasında bağlayıcı görevi görür.

[Qabaqlar bu sarı bina da belə solğun deyildi...]

Qabaqlar bu sarı bina da belə solğun deyildi – meyit rəngli, bu qara daş bina da bu cür matəm içində deyildi... (GAB/48).

(Eskiden bu sarı bina [da] böyle solgun değildi - ceset renginde, bu siyah taş bina [da] bu kadar matem içinde değildi...)

Destekleme işlevi:

Söylenen yargıda bir hususu vurgulamak ve düşüncüyü desteklemek için kullanılır.

[...güllə də həqiqi güllə idi...]

... mən həmin tapançanı götürmüşdüm, bu, həqiqi tapança idi, içində qalmış güllə də həqiqi güllə idi...(Z/44).

(...ben hemen tabancayı kaldırmıştım; bu gerçek tabancaydı, içindeki kurşun [da] gerçek kurşundu).

Örnekte, tabancanın gerçek olduğunu ifade edildikten sonra içindeki kurşunun özellikle tekrar edilerek gerçek olduğunun söylenmesi desteklemedir.

Benzer bir duruma dayanak oluşturma işlevi:

Bir durumun ya da olayın, başka bir durum ya da olayla benzerliğinden hareketle; söylenen yargıyı benzeri bir başka yargı ile desteklerken bu bağlaçtan istifade edilir.

[...aysberqlərin üçdə iki hissəsi, suyun altında olduğu kimi, sözlərin də dərin mənaları çox dərinlərdə olmalıdır...]

... aysberqlərin üçdə iki hissəsi, suyun altında olduğu kimi, sözlərin də dərin mənaları çox dərinlərdə olmalıdır, yəni ki, onları dartıb çıxartmaq lazımdır (E/36).

(...buzdağlarının üçte ikisinin su altında olması gibi sözlerin [de] derin anlamları çok derinde olmalıdır, yani onları düşünüp çıkartmak gerekir).

Ekleme işlevi:

Sayılan unsurlara, bir diğerini ilave ederken kullanılır.

[...o qar Əlipaşanın təkcə boynuna, bədəninə yox, ürəyinə də bir sərinlik gətirdi...]

... boynuna düşmüş o qar Əlipaşanın təkcə boynuna, bədəninə yox, ürəyinə də bir sərinlik gətirdi...(GDB/228).

(... boynuna düşen kar, Alipaşa'nın sadece boynuna ve vücuduna değil, kalbine [de] serinlik getiriyordu...).

Bir durumu digər bir duruma ekleme/ilişkiləndirmə işlevi:

Bir olay ya da durumla birlikdə gerçəkləşən digər olay ya da durumu bir-biri ilə ilişkiləndirirən istifadə edilir.

[...yağış küçələrə tənhalıq, sükunət gətirmişdi... boş küçələrin addım həsrətini də öldürmüşdü]

Qəfil yağış küçələrə tənhalıq, sükunət gətirmişdi, küçələri bozartmışdı, boş küçələrin addım həsrətini də öldürmüşdü (SP/11).

(Ani yağış sokaklara yalnızlıq və sükunət gətirmişti, sokakları bembeyaz yapmıştı, boş sokakları adımlama özlemini [de] öldürmüşdü).

Pekişdirmə işlevi:

Bu bağlaç bəzən kendisindən öncə anılan ögeyi pekişdirmək və vurğulamaq məqsədilə istifadə edilir.

[...yeddi bacanaq yola çıxdı... yeddisi də heyifsiləndi...]

... yeddi bacanaq yola çıxdı, yeddi gün gecə-gündüz bir yerdə yol getdi, axırda gəlib mənzil başına çatanda yeddisi də heyifsiləndi...(BTH/156).

(Yedi bacanaq yola çıxdı, yedi gün və gecə birlikdə yol gitti. Sonunda yolun başına ulaştıklarında, yedisi [de] yolda hüznəndi).

Aynı anda olma işlevi:

Aynı anda gerçəkləşən iki olaydan bəhs edən cümlelər arasında yer alabilir.

[Məleykə xanım gözünü... pəncərəyə dikdi, mən də ... qəzetinə]

Məleykə xanım gözünü zülmət pəncərəyə dikdi, mən də «Ədəbiyyat və incəsənət» qəzetinə (QPL/18).

(Məleykə xanım gözünü karanlıq pəncərəyə dikdi, ben [de] "Edebiyat ve Sanat" gazetesinə).

Aynı eylemi birlikdə yapma işlevi:

Aynı kişi tərəfindən aynı anda yapılan iki eylemi dildə getirmək üçün istifadə edilir.

[Cavanşir ... uzun saçlarının ucunu düzəldirdi və güzgüdə də Güləndam nə nəyə ...]

Cavanşir güzgünün qabağında dayanıb uzun saçlarının ucunu düzəldirdi və güzgüdən də Güləndam nənəyə baxıb: (ŞDG/143).

(Cavanşir aynanın önündə durup uzun saçlarının uçlarını düzeltti ve aynadan [da] Güləndam nənəyə baxıp...).

Sonuç

Azerbaycan Türkçesinde “dA” bağlacı, birləşirmə bağlacı başlığı altında iştirak bildiren bağlaç olaraq ele alınmışdır. Amacımız, “dA” bağlacının iştirak işlevi dışında hangi işlevləri bildirtiyini tespit etməktir.

Çalışmada, “dA” bağlacılı cümleler; çelişki bildirme işlevi, olumluluğu olumsuzlaştırma işlevi, olumsuzluğu olumluluğa çevirme işlevi, durumların eşitlenmesi işlevi, sebep-sonuç işlevi, karşılaştırma işlevi, destekleme işlevi, benzer bir duruma dayanak oluşturma işlevi, ekleme işlevi, bir durumu diğer bir duruma ekleme/ilişkilendirme işlevi, pekiştirme işlevi, aynı anda olma işlevi, aynı eylemi birlikte yapma işlevi şeklinde on üç ana başlığa ulaşıldı.

Elde edilen bu sonuçlar “dA” bağlacının söz dizimsel işlevin yanı sıra semantik işlevle de metinlerde yer aldığına açık bir göstergesidir. Bağlaçların söyleme yansıyan semantik işlevlerinin belirlenmesi yapılacak yeni çalışmalara da zemin hazırlayacaktır.

Örneklerin Alındığı Kaynaklar ve Kısaltmaları

GDP: Gül Dedı Bülbülə

GNM: Gümüşü, Narıncı, Məhməri

ŞDG: Şuşaya Duman Gəlib

OLP: Qatar. Pıqasso. Latur

BTH: Baladadaşın Toy Hamamı

Z: Zireh

SP: Sarı Pencək

BIM: Baladadaşın İlk Məhəbbəti

GAB: Qırmızı Ayı Balası

E: Epitafiya

QD: Qızıl Dış

- Etik Kurul İzni** Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır. Makale edebiyat sahasına aittir.
- Çatışma Beyanı** Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkisi bulunmadığını, dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.
- Destek ve Teşekkür** Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Kaynaklar

- Orucov, Ə. (2006). *Azərbaycan Dilinin İzahlı Lüğəti*. Şərq-Qərb.
- Akın, L. (2004). Türkiye Türkçesinde bağlaçlar. (Tez No: 146784) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>
- Aksan, D. (1983). *Sözcük Türleri*. Türk Dil Kurumu.
- Atabey, İ. (2007). Cümle Bağlayıcıları ve Türkiye Türkçesindeki Kullanımları. *Studia Uralo-Altaica*, 47, 39-54.
- Banguoğlu, T. (2000). *Türkçenin Grameri*. Türk Dil Kurumu.
- Bilgegil, K. (1982). *Türkçe Dilbilgisi*. Dergah Yayınları.
- Çelik, M. (1999). Da'nın işlevleri. *Dilbilim Araştırmaları*, (10), 25-32.
- Ceylan, N. (2005). Haldun Taner'in Öykülerinde Cümle Bağlayan Bağlaçlar. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi] Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi.
- Delice, İ. (2012). Sözcük Türleri Nasıl Tasnif Edilmelidir? *Turkish Studies*, Ankara: 7, (4), 27-34.
- Ediskun, H. (1993). *Türk Dilbilgisi*. Remzi Yayınları.
- Elçin (2005). *Seçilmiş Eserleri I. "Hekayələr"*. Çınar-Çap nəşriyyatı.
- Ergin, M. (2019). *Türk Dil Bilgisi*. Boğaziçi Yayınları.
- Gülensoy, T. (2000). *Türkçe El Kitabı*. Akçağ Yayınları.
- Gülsevin, S. (2021) Farklı Yapılardaki Bağlama Grupları Üzerine. *Selçuk Türkiyat*, Aralık (53), 01- 11.
- Hacıeminoğlu, N. (1992) *Türk Dilinde Edatlar*. MEB.
- Hengirmen, M. (1999). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Engin Yayınları.
- Karaşin, H. (2008). Bağlaç görevinde kullanılan ya'nın anlamsal işlevleri. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 215-227.
- Kazımov, Q. Ş. (2010). *Muasir Azərbaycan Dili "Morfoloji"*. Elm və Təhsil.
- Korkmaz, Z. (2004). Bağlaçlar ve Türkiye Türkçesindeki Oluşumları. *Türk Dili*, Ankara: TDK Yayınları, LXXXIX, (638), 118-125.
- Seyidov, Y. (2014). *Azerbaycan Dili*. Bakü Üniversitesi.

- Şenlik, A. Ş. (2016). Türkiye Türkçesinde Cümle Bağlacı Olarak Kullanılan “Ve” Ve “Da” Hakkında Bazı Mülahazalar. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1, (54), 111-117.
- Tanrıverdi, E. (2012). *Azerbaycan Dilinin Tarihi Qrammatikası*. Elm və Təhsil.
- Üstünova, K. (2006). Ama'nın işlevleri. Uludağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, (10), 79-92.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Multilingual.
- Yavuz, S. (2010). Türkiye Türkçesi ağızlarında bağlaçlar. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türk Dil Kurumu (t.y.). Yayın. Güncel Türkçe sözlük. Erişim Tarihi: Eylül 26, 2022, <https://sozluk.gov.tr>